

Αγία Τριάδα Καρύστου, 1932 - 2006

του Θωμά Θεοδοσιάδη

ΑΡΧΕΙΟ ΣΠΕΛΕΟ

Το σπήλαιο της Αγίας Τριάδας βρίσκεται στην νότια Εύβοια, στους πρόποδες του όρους Όχη και σε απόσταση από την πόλη της Καρύστου περίπου 3χλμ. Το σπήλαιο είναι γνωστό στους κατοίκους της περιοχής, αλλά έγινε ευρύτερα γνωστό στην Ελλάδα από τις πολλές αποστολές εξερεύνησης που έχει πραγματοποιήσει σε αυτό ο ΣΠΕΛΕΟ. Το σπήλαιο έχει σχηματισθεί κατά μήκος υπόγειου ποταμού, τα νερά του οποίου εκβάλλουν στην πηγή της Αγίας Τριάδας. Η πηγή χαρακτηρίζεται σαν καρστική πηγή επαφής – εκχείλισης των περμικών μαρμάρων, τα οποία φράσσονται τεκτονικά από τους υπερκείμενους στρωματογραφικά χλωριτικούς και σερικιτικούς σχιστόλοθους. Η ανάβλυση της πηγής είναι σημειακή και η ροή της συνεχής με παροχή 195m³/h (5-76). Η ποσιμότητα του νερού είναι 1ης τάξεως. Γύρω από το όρος Όχη υπάρχουν και άλλες πηγές που έχουν ροή όλο τον χρόνο:

Η πηγή Λάλας σε υψόμετρο 160μ και παροχή 460m³/h

Η πηγή Πλατανιστού σε υψόμετρο 320μ και παροχή 703m³/h

Η πηγή του Δημοσάρη σε υψόμετρο 724μ και παροχή 180m³/h

Η πηγή Αγίων Θεοδώρων σε υψόμετρο 220μ και παροχή 107m³/h

Η πηγή Γκιβίστη σε υψόμετρο 100μ και παροχή 102m³/h

Περιοχή

Η είσοδος του σπηλαίου βρίσκεται κοντά στο ομώνυμο εκκλησάκι της Αγ. Τριάδας σε απόσταση 50μ από αυτό και 20μ περίπου ψηλότερα. Το μέρος είναι γεμάτο μεγάλα πλατάνια που σκεπάζουν με τα κλαδιά τους το εκκλησάκι. Από εδώ ξεκινάει ρεματιά που φτάνει μέχρι την θάλασσα. Το μέρος έχει διαμορφωθεί κατάλληλα ώστε να παρέχει στον επισκέπτη ευκολία πρόσβασης στην εκκλησία και παραμονή στο ωραίο περιβάλλον

Η πρόσβαση στην περιοχή του σπηλαίου δεν είναι δύσκολη μιας και υπάρχει δρόμος με ασφάλτο μέχρι την εκκλησία της Αγ Τριάδος. Για την είσοδο του σπηλαίου ακολουθούμε μονοπάτι που υπάρχει πάνω ακριβώς από την εκκλησία.

Ιστορικά στοιχεία εξερευνήσεων.

Το σπήλαιο πρέπει να ήταν γνωστό από αρχαιοτάτων χρόνων αφού έχουν βρεθεί κοντά στην είσοδο του σπηλαίου όστρακα και οψιανοί. Πρώτη σύγχρονη αναφορά για το σπήλαιο βρίσκουμε σε κείμενα που αναφέρονται στην ευρύτερη περιοχή της Καρύστου από τους Καρακώστα και Γουναρόπουλο, το πρώτο μισό του 19ου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα στοιχεία βρίσκουμε στο βιβλίο «Κάρυστος» του Θ. Παπαμανώλη, το 1954, ο οποίος έχει πάρει στοιχεία από τις αποστολές που έγιναν το 1932 και το 1934.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- 1932 Μια ομάδα του φυσιολατρικού συλλόγου Υπαίθριος Ζωή εξερευνά τα πρώτα 110μ του σπηλαίου. Την ομάδα αποτελούσαν οι Δαδινιώτης, Καρατζίνας, Βαχαβιόλος, Πανέτσος και Ράπτης. Την σπηλιά την επισκέπτονται δύο φορές. Την πρώτη σταματάνε στο πρώτο δύσκολο σημείο όπου την πορεία τους την διακόπτει αρκετά βαθύ βράχο. Την δεύτερη φορά βρίσκουν τρόπο και κατεβαίνουν το βράχο φτάνοντας στο επίπεδο του νερού. Προχώρησαν για σαράντα βήματα όπου και σταμάτησαν γιατί έπρεπε να μπουν μέσα στο νερό για να περάσουν από ένα χαμηλό σημείο. Τον Νοέμβριο ομάδα από τον Ε.Ο.Σ Αθηνών προσπαθεί να εξερευνήσει το σπήλαιο. Αφού περνάει το σημείο με τις λίμνες σταματάει μετά από λίγο, από τον φόβο μην τους τελειώσει η ασετυλίνη, έχοντας φτάσει ως τότε στο πιο απομακρυσμένο σημείο από την είσοδο του σπηλαίου.
- 1934 Ομάδα του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου προχωρεί 420μ μέσα στο σπήλαιο και σταματάει στο πρώτο σιφόνι του σπηλαίου. Σε αποστολή του Ε.Ο.Σ Αθηνών που γίνεται τον Ιούνιο, έξι μέλη του συνεχίζουν την προσπάθεια για την εξερεύνηση του σπηλαίου. Στην ομάδα ήταν και τρεις γυναίκες: οι δεσποινίδες Νεφτιτζή, Περράκη και Αγγελουπούλου. Χαρακτηριστικό της αποστολής αυτής είναι ότι σχεδόν από την αρχή του σπηλαίου προχωρούν χωρίς παπούτσια (όλοι βγάλαμε τα παπούτσια μας και τις κάλτσες, γιατί δεν είμαστε εφωδιασμένοι με τα απαραίτητα για τέτοιες δουλειές παπούτσια με λεπτό σκοινάκι στον πάτο-espadrilles). Φτάνοντας στο σημείο που είχαν σταματήσει το 1932 είδαν και την επιγραφή που είχαν γράψει. Πρέπει να έφτασαν μέχρι το σιφόνι, σύμφωνα με τις περιγραφές που κάνουν για το σπήλαιο, το οποίο πρέπει να είχε διαφορετική διαμόρφωση εκείνη την εποχή. Επίσης αναφέρουν δύο επιγραφές που υπάρχουν σε αρκετή απόσταση από την είσοδο, γραμμένες από κάποιον Κουνέλη. Η συνολική διάρκεια της προσπάθειάς τους αυτής είναι δέκα ώρες.
- 1952 Επίσκεψη ομάδας του Ε.Ο.Σ Αθηνών, 6 και 7 Σεπτέμβριου.
- 1957 Τον Ιούλιο επισκέπτεται το σπήλαιο ομάδα από την 61η κοινότητα Ανιχνευτών-Προσκόπων σαν μια πρώτη επαφή με το σπήλαιο με σκοπό την οργάνωση αποστολής εξερεύνησης. Ακολουθούν άλλες δύο προπαρασκευαστικές επισκέψεις μέσα στον Αύγουστο του ίδιου χρόνου.
- 1958 Μετά από τις προπαρασκευαστικές επισκέψεις στο σπήλαιο το 1957, γίνεται η πρώτη οργανωμένη προσπάθεια εξερεύνησης το καλοκαίρι, από την 61η Κοινότητα Ανιχνευτών. Η προσπάθεια αυτή ολοκληρώνεται τον επόμενο χρόνο.
- 1959 Το Μάιο αυτού του χρόνου, από τις 4 έως τις 6 του μηνός, η 61η Κοινότητα Ανιχνευτών πραγματοποιεί την τελική της αποστολή. Αυτή ήταν και η πιο πλήρης αποστολή που είχε γίνει μέχρι τότε για την εξερεύνηση του σπηλαίου. Τα αποτελέσματα της αποστολής αυτής δημοσιεύτηκαν στο δελτίο της Ε.Σ.Ε. Σε αυτή την αποστολή βρέθηκαν νέα τμήματα του σπηλαίου, ίχνη ανθρώπινης επίσκεψης (οστά και θραύσματα αγγείων) περασμένων αιώνων, έγιναν παρατηρήσεις σχετικά με την πανίδα του σπηλαίου, εντοπίστηκαν Νυχτερίδες στην μεγάλη αίθουσα του σπηλαίου, δολιχόποδα (Petrochilosi) και δύο είδη γουανόβιων εντόμων. Έγιναν μετρήσεις θερμοκρασίας νερού και ατμόσφαιρας (15-16 C), και μετρήσεις για την ποιότητα του νερού (δεν περιέχει NH₃), ταύτιση του νερού του σπηλαίου με το νερό της πηγής (400γραμ Φλυοροσεΐνης). Από την έρευνα έμεινε η εντύπωση ότι η ποσότητα του νερού που βγαίνει στην πηγή είναι μικρότερη από το νερό που υπάρχει στο σιφόνι 1. Επίσης έγινε η πρώτη πλήρης χαρτογράφηση του σπηλαίου μέχρι το πρώτο σιφόνι. Αξιοσημείωτο είναι ότι έγινε και η πρώτη προσπάθεια πέρασματος του σιφονιού (μακροβούτια με μάσκα και στεγανό φανάρι). «Δοκιμάσαμε εδώ πολλές φορές με μακροβούτια και με μάσκα σκέτη και στεγανό φανάρι να διαπιστώσωμε πόσον προχωρεί το νερό κάτω από τα τοιχώματα και αν πρόκειται για σίφωνα. Δεν απεκτήσαμε όμως αυτήν την βεβαιότητα. Υποθέτουμε απλώς ότι πρόκειται περί σίφωνα γιατί βρήκαμε πλατανόφυλλον επί της επιφανείας της μικρής λίμνης και διότι διεπιστώσαμε ότι το νερό προχωρεί 1,50 κάτω από τον βράχο. Πάντως στο σημείο

αυτό ενδείκνυται η χρησιμοποίησις συσκευής δύτου δια να συναχθούν ασφαλή συμπεράσματα». Στις αποστολές πήραν μέρος οι Ανιχνευτές Γ. Δημητριάδης, Δ. Παλληκαρόπουλος, Η. Παυλάκης, Γ. Ανδρεάδης, Ν. Διαμαντούρος, Δ. Παπαδημητρίου, Α. Μουράδογλου, Π. Κοκκινιάς, Κ. Ξανθόπουλος, Σ. Νικόπουλος, ενώ αρχηγός της αποστολής ήταν ο Ι. Ζερβουδάκης. Το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου επισκέπτεται το σπήλαιο ο Ι. Πετρόχειλος και κάνει γεωλογικές διαπιστώσεις και υδρολογικές μετρήσεις μέσα και έξω από το σπήλαιο.

1979 Προσπάθεια της ΕΣΕ με Ζούπη και ..... για πέρασμα του σιφονιού με σωλήνα ?????

1981 Τη χρονιά αυτή μια ομάδα του Cave Diving Group (CDG) από την Αγγλία έρχεται στην Ελλάδα τον Ιούλιο με σκοπό να εντοπίσει περιοχές για σπηλαιοκατάδυση. Έρχεται σε επαφή με την Ε.Σ.Ε. που τους προτείνει διάφορες περιοχές. Μεταξύ και αυτών και το σπήλαιο της Αγ. Τριάδας, το οποίο επισκέπτονται μετά από έρευνες που έκαναν στην περιοχή της Κύμης. Στο σιφόνι έκανε κατάδυση ο JTG και το πέρασε μετά από 30μ μήκος και -3μ μέγιστο βάθος – η στιγμή ήταν ιστορική για την πορεία των εξερευνήσεων του σπηλαίου αφού είναι ο πρώτος άνθρωπος που πέρασε από την άλλη πλευρά του σιφονιού. Ακολουθεί το διάδρομο που υπάρχει για περίπου 150μ και φτάνει στην αίθουσα του καταρράκτη. Ξεκινάει αναρρίχηση και σταματάει σε σημείο που ήταν πολύ επικίνδυνη η συνέχεια, αλλά βέβαιος ότι το σπήλαιο συνεχίζεται. Υπήρχε πλέον λόγος να επιστρέψει η ομάδα στο σπήλαιο την επόμενη χρονιά.

1982 Το καλοκαίρι αυτού του χρόνου οι Άγγλοι του C.D.G με την συνεργασία του νεοσύστατου τότε ΣΠΕΛΕΟ οργανώνουν αποστολή για την πλήρη εξερεύνηση του σπηλαίου. Η ομάδα περιλαμβάνει και πέντε σπηλαιοδύτες. Από την πλευρά του ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο, κατάδυση κάνει ο Κ. Ζούπης. Αφού χωρίστηκαν σε ζευγάρια, πρώτοι πέρασαν οι John Cordingle και Geoff Crossley. Συνεχίζοντας την εξερεύνηση από το σημείο που είχε σταματήσει πέρυσι ο John Cordingle, καταφέρνουν να ξεπεράσουν το εμπόδιο του καταρράκτη συνεχίζοντας με αλληπάλληλες αναρρίχησης μικρότερες σε ύψος από την πρώτη. Βρίσκουν νέους διαδρόμους, που πρώτη φορά βλέπουν το φως των φακών, και φτάνουν, μετά από 1500μ από την είσοδο του σπηλαίου, σε νέο σιφόνι, το δεύτερο. Όσο η ομάδα των δυτών ετοιμαζόταν για κατάδυση, οι σπηλαιολόγοι του ΣΠΕΛΕΟ πρόσεξαν λίγο πριν το σιφόνι και αριστερά του σε ύψος τρών μέτρων, μια τρύπα κάθετη στο βράχο. Περνώντας μέσα έφτασαν σε διάδρομο ο οποίος είχε κατεύθυνση παράλληλη με το σιφόνι αλλά έκλεινε από άμμο μετά από λίγο. Αυτό όμως έδινε την ελπίδα ότι μπορεί να συνδέεται με την άλλη πλευρά, αν η διαμόρφωση από την άλλη ήταν παρόμοια. Αποφασίστηκε να περάσει ο Ζούπης από την άλλη πλευρά του σιφονιού και επιστρέφοντας να τους πει τι είδε. Έτσι και έγινε, περνώντας από την άλλη μεριά παρατήρησε ότι υπήρχε παράλληλος διάδρομος φραγμένος από άμμο. Το σκάψιμο ξεκίνησε από την εξωτερική πλευρά. Όλη η ομάδα του ΣΠΕΛΕΟ είχε σχηματίσει αλυσίδα για να βγάζει την άμμο, ενώ στην εσωτερική πλευρά βρισκόταν ο Ζούπης.

1986 Ομάδα του ΣΠΕΛΕΟ με δύτες τους Ζούπη και Γεωργίου με υποστήριξη από τον Κομπιλήρη κάνει κατάδυση στο δεύτερο σιφόνι και εξερευνά 300μ ακόμη. Τελικά, σταματάει σε τρίτο σιφόνι. Το μήκος του σπηλαίου φτάνει πλέον τα 2000μ.

1987 Ομάδα του ΣΠΕΛΕΟ με δύτες τους Ζούπη και Κομπιλήρη και υποστήριξη από τους Αναστασόπουλο, Κάρκου, Βουτυρόπουλο και Μιχάλη, κάνει κατάδυση στο δεύτερο σιφόνι με σκοπό να περάσει και το τρίτο αλλά δεν το πετυχαίνει.

1988 Σε προσπάθεια να βρουν νέα περάσματα, οι Νικολαΐδης και Σπίνος ανακαλύπτουν νέο διάδρομο στα ψηλά τμήματα του σπηλαίου, που όμως δεν τον εξερευνούν λόγω ελλείψεως οπλισμών.

1989 Τη χρονιά αυτή έγιναν πολλές αποστολές του ΣΠΕΛΕΟ. Σε μία από αυτές, οι δύτες Νικολαΐδης, Βρούτσης και Ταζάρτες, με υποστήριξη από τους Κούτση Ν., Μητσάκη Νίκο και Βαγγέλη καταφέρνουν να περάσουν το τρίτο σιφόνι και μετά από 100μ περίπου, να περάσουν και ένα τέταρτο σταματώντας σε ένα πέμπτο σιφόνι. Σε αυτή την προσπάθεια γίνονται και μετρήσεις για

χαρτογράφηση, οι οποίες, δυστυχώς, χάθηκαν. Σε συνέχεια της ανακάλυψης του νέου διαδρόμου από τους Νικολαΐδη και Σπίνο, γίνονται τρεις αποστολές, στις οποίες ανακαλύπτουν την παλιά κοίτη του υπόγειου ποταμού. Η κοίτη αυτή είναι καταστόλιστη και εφάμιλλη σε ομορφιά με τα ομορφότερα σπήλαια της Ελλάδος. Το μήκος της διαδρομής αυτής είναι 250μ.

1990-2002 Την περίοδο αυτή δεν γίνονται πολλές εξερευνησεις, διότι η συνέχιση της εξερεύνησης μετά το τρίτο σιφόνι είναι πάρα πολύ δύσκολη. Οι επισκέψεις στο σπήλαιο όμως αυξάνονται σημαντικά, τουλάχιστον μέχρι τον καταρράκτη, που τον επισκέπτονται πολλοί για να θαυμάσουν το μοναδικό αυτό θέαμα. Ελάχιστοι σπηλαιολόγοι επισκέπτονται τα επάνω τμήματα και την παλιά κοίτη.

2003 Νέοι σπηλαιολόγοι στις τάξεις του ΣΠΕΛΕΟ αναθερμαίνουν το ενδιαφέρον για συνέχιση της εξερεύνησης του σπηλαίου. Σε μια επική προσπάθεια, οι δύτες Κατσάνος Περικλής και Τζαβέλας Γιώργος, με την υποστήριξη των Κατσάνου Ανδρέα και Γιατζή Ειρήνης, καταφέρνουν να περάσουν το πέμπτο ( ) σιφόνι και αμέσως μετά ένα έκτο και ένα έβδομο, φτάνοντας σε έναν καταρράκτη ο οποίος χρειαζόταν αναρρίχηση περίπου 30μ. Κατά την επιστροφή ανάμεσα στο τρίτο και το τέταρτο σιφόνι παρατηρούν ένα σημείο από το οποίο είναι πιθανό να συνεχίζεται το σπήλαιο. Ανεβαίνουν αυτά τα 30μ και ανακαλύπτουν νέα τμήματα του σπηλαίου, που σε μερικά σημεία είναι καταστόλιστα. Τη συνέχιση της εξερεύνησης την διακόπτει βάραθρο. Λόγω έλλειψης υλικών για κάθετη σπηλαιολογία, η ομάδα επιστρέφει. Τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, μια μεγάλη ομάδα αποτελούμενη από 15 άτομα, με δύτες τους Αναστασόπουλο Γρηγόρη, Θεοδοσιάδη Θωμά και Τζαβέλα Γιώργο, οι οποίοι μεταφέρουν και υλικά για κάθετη σπηλαιολογία, περνάει τα σιφόνια 2 και 3 και κατεβαίνουν το βάραθρο στο οποίο είχε σταματήσει η προηγούμενη αποστολή. Η εξερεύνηση σταματάει σε νέο βάραθρο. Η χαρτογράφηση της νέας διαδρομής μας δίνει ακόμα 250μ του σπηλαίου.

2004 - 2006 Η εξερεύνηση συνεχίζεται....

